

4.5.1 Důsledky obíhání

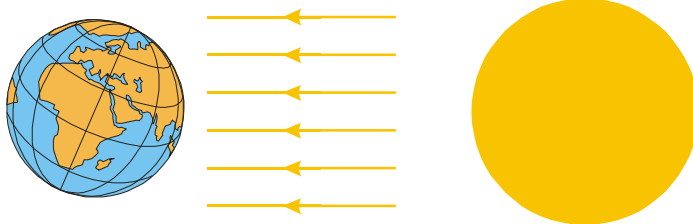
Předpoklady: 040501

Pomůcky:

Př. 1: Nakresli postavení Země, Měsíce a Slunce:
a) při zatmění Slunce   b) při zatmění Měsíce.
V kterou denní dobu můžeme ke každému z obou jevů dojít?

Př. 2: Nakresli obrázek, který vysvětluje vznik ročních období v mírném pásu.

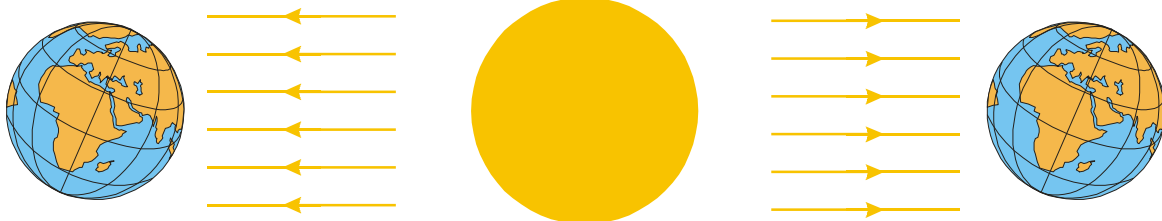
Takto vypadá postavení Země a Slunce v létě (na severní polokouli).

léto na severní polokouli

Př. 3: Překresli obrázek do sešitu a dokresli do něj polohu Země v okamžiku, kdy je na severní polokouli zima. Vysvětli pomocí obrázku, proč je v létě tepleji než v zimě.

Zima je v okamžiku, kdy je Země na druhé straně oběžné dráhy okolo Slunce.

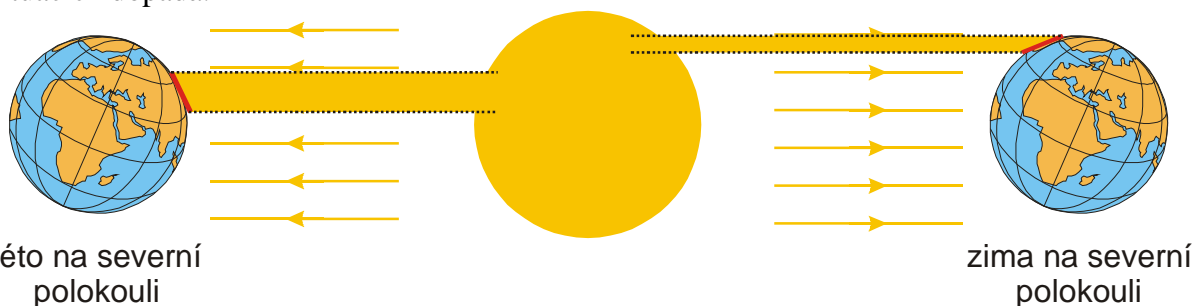
léto na severní polokouli

Povrch Země je v oblasti České republiky hodně kolmý na směr paprsků $\Rightarrow$ na povrch dopadá hodně paprsků, které ho hodně zahřívají.

zima na severní polokouli

Povrch Země je v oblasti České republiky hodně naležato na směr paprsků $\Rightarrow$ na povrch dopadá málo paprsků, které ho málo zahřívají.

Dokreslíme si do obrázku plošku a vyznačíme si, jak široký pás paprsků na ně v obou situacích dopadá.

Pás paprsků, které dopadají na plošku je v létě daleko širší než v zimě $\Rightarrow$ v létě dopadá na severní polokouli více paprsků než v zimě.

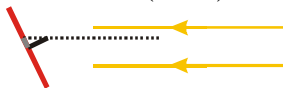
Vše zachycuje i na animace <http://www.shermanlab.com/xmwang/myGUI/EarthSun.html>.

Kromě kolmějšího dopadu paprsků (a tedy většího osvětlení každé plochy), hraje roli i skutečnost, že Slunce v létě svítí delší část dne (což je dobře vidět na glóbu, ale špatně na normálním obrázku).

Př. 4: Vysvětli, proč je v zimě dlouhý stín a v létě krátký. Vymysli demonstrační pokus.

Připevníme na kartónové kolečko kolmo tužku a nastavíme kolečko k paprskům:

- téměř kolmo (léto),
- více nakloněně (zima).

Tužka je téměř vodorovná s paprsky $\Rightarrow$ vytváří krátký stín.

Tužka je téměř kolmá s paprsky $\Rightarrow$ vytváří dlouhý stín.

Př. 5: Vysvětli, proč je na severním (jižním) pólu půl roku noc a půl roku den.

Př. 6: Jarní rovnodennost nastala v roce 2016 20.3., podzimní nastane 22.9. Vypočti z těchto údajů, kdy je Země blíže ke Slunci.

Př. 7: Nakresli a vysvětli vznik fází Měsíce (je to v optice pro sekundu)

Žáci přinesou příště:

Shrnutí: